

ли можливість перерозподіляти ризиковані активи через контроль ризиків і здатність формувати «ліквідність» [2, с. 108]. Власне фінансові інновації почали визначати природу ліквідності активів, але в той же час ігнорувалися реальне виробництво та інвестування, що й призвело до розриву між фінансовою та виробничою системами. Таким чином, кризові явища були породжені самою капіталістичною системою та динамічним розвитком її фінансової підсистеми.

Отже, гіпотеза фінансової нестабільності як альтернативна теорія неокласичному менструму дає можливість аналізувати реальні економічні явища, визначаючи нестабільність, що породжується особливостями сучасної фінансової системи, однією з ключових умов, яка повинна враховуватися при дослідженні циклічності економічного розвитку в цілому.

Список використаних джерел

1. *Minsky, Hyman P. Ph.D.* The Financial Instability Hypothesis: A Restatement (1978). Hyman P. Minsky Archive. Paper 180. http://digitalcommons.bard.edu/hm_archive/180

2. *Несветайлова А.* За пределами политэкономии Мински: ликвидность и финансовые инновации в контексте глобального кредитного кризиса / А. Несветайлова // Вопросы экономики. – 2011. – № 6. – С. 107–122.

Лавриненко В.М.

к.е.н., доцент,

ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ

ТЕОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ІСТОРІЇ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Теоретичні джерела економічної історії формувались під впливом наукових розвідок господарського життя суспільства істориками та економістами, які розпочали становлення її міждисциплінарного змісту. Міждисциплінарність у наукових дослідженнях економічного спрямування означає, з одного боку, перенесення соціально-економічних, управлінських методів, інструментарію за межі вивчення власне економіки, а з другого – взаємодію економістів з іншими науковцями, запозичення їхнього методичного і прикладного інструментарію [1, с. 18].

В коло досліджень сучасної економічної історії входять різноманітні аспекти економічного життя сучасного суспільства. Предмет цієї складової історико-економічної науки охоплює: історію розвитку промисловості, окремих підприємств і галузей, промислової революції, технології виробництва, сільського господарства, грошового обігу, кредиту, зовнішньої і внутрішньої торгівлі, транспорту, науки, суспільної думки та ін. Значна кількість робіт, присвячені демографічним зрушенням, формуванню ринку праці, зростанню продуктивності праці, міжнародному товарному і валютного обміну, матеріальному становищу населення, розвитку підприємництва, формуванню попиту і пропозиції на окремі види товарів та послуг.

У 2015 році відбувся XVII-й Міжнародний конгрес з економічної історії. Історико-економічні конгреси проводяться кожні три роки Міжнародною асоціацією економічної історії (The International Economic History Association – ІЕНА). Тема конгресу – «Різноманіття в розвитку» – об'єднала близько тисячі вчених. Особливий акцент у роботі був зроблений на методології досліджень. Однією з головних тем сесій і пленарних засідань були також питання про нові підходи у вивченні історії економіки, міждисциплінарних дослідженнях, написання підручників з економічної історії. Сучасні дослідники підкреслюють, що дисциплінарна історія економічної історії викликає значну зацікавленість не сама по собі, а у її зв'язку з еволюцією історико-економічної думки, з генезою різних теорій, напрямків і шкіл в історичній науці та політичній економії [2, с. 87].

Вже на початку ХХ ст., історики-економісти почали переходити від наративного способу репрезентації минулого, що відображає хронологію подій та явищ господарського життя суспільства, до їх теоретичного осмислення та моделювання. Запити «теорії» економічної історії” (Дж. Хікс) визначили не тільки зміну її ролі в системі економічних наук, але і становлення нових міждисциплінарних трендів розвитку. Серед них дієвим «методологічним пріоритетом» став *інституційний підхід* і націлені на його застосування і демонстрацію, особливості і переваги цього підходу. Інституційний підхід дозволяє максимально повно відобразити різноманітну, неоднозначну і суперечливу господарську історію, а також виявити причинно-наслідкові зв'язки між окремими подіями і явищами. Зокрема, під кутом зору інституційного підходу та його застосуванні в економічній історії такий господарський інститут, як підприємництво аналі-

зується у взаємозв'язку з інноваційною політикою держави, лобюванням інтересів, створення системи комерційної освіти, благодійністю та ін. Розвиток господарського життя та економічне зростання забезпечуються адекватним оновленням інституційного середовища, яке є надійною основою для успішного функціонування усіх необхідних взаємозв'язків між усіма учасниками господарського процесу як в історичному минулому, так і сучасності. Проте у розвитку сучасної економічної теорії існує, як підкреслює Ю.В. Латов, парадоксальна ситуація: існує багато робіт які присвячені розвитку економічної теорії в цілому та її окремих відгалужень (теорія фірми, теорія маркетингу та ін.), але немає спеціальних досліджень, присвячених розвитку теорії економічної теорії [3, с. 271–272].

Якщо узагальнити деякі основні тенденції розвитку економічної історії у вітчизняній і зарубіжній літературі останніх років, то потрібно звернути першочергову увагу на наступні тенденції. По-перше, відмічається збільшення хронологічного горизонту. Сучасні дослідники розглядають розвиток історико-економічних явищ протягом довгих хронологічних періодів (від століття до тисячоліть). По-друге, відбувається подолання або розширення географічних кордонів розгляду економічних явищ у вимірах інтеграційних і глобальних змін, а разом з тим і постійні порівняння країн і континентів. По-третє, особливий інтерес до ретроспективним даних, їх пошуку та аналізу. По-четверте, зростає потреба в систематизації наявних знань, використанні енциклопедичних проектів у галузі економічної історії [4].

Таким чином, інституційні аспекти теорії економічної історії знаходить своє відображення в міждисциплінарному синтезі та є своєрідним дороговказом для осмислення «сучасного стану економічної науки» її методів, проблем, узагальнень і висновків, які мають значення тільки в контексті історичних умов їх виникнення.

Список використаних джерел

1. *Колот Анатолій Михайлович.* Міждисциплінарний підхід як передумова розвитку економічної науки та освіти / А.М. Колот // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія: Економіка. – 2014. – №158. – С. 18–22.

2. *Шапкин И.Н.* История и методологические основы экономической истории как науки / И.Н. Шапкин // Гуманитарные науки. – 2012. – № 1. – С. 83–96.

3. Латов Ю.В. Концепция Поланьи и леворадикальная экономическая мысль / Ю. В. Латов // «Великая трансформация Карла Поланьи: прошлое, настоящее, будущее / под общ. ред. проф. Нуреева Р. М. – 2006. – С. 268–272.

4. Володин А. Ю. Актуальные вызовы глобальной экономической истории / А.В. Володин // Гефтер. — 2014. URL: <http://gefter.ru/archive/12279> (16.05.2014).

Логінов М.М.

к.і.н., доцент,

ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана» м. Київ

ПЕРША СВІТОВА ВІЙНА ЯК СПОСІБ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОТИРІЧЧЯ МІЖ ВИРОБНИЦТВОМ І СПОЖИВАННЯМ І ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Перша світова війна суттєво змінила господарську систему капіталістичного світу, розкрила тісний взаємозв'язок війни та економіки. Вперше в історії вирішальним фактором у війні став військово-промисловий потенціал, який був складовою частиною усього комплексу народного господарства кожного з її учасників. Випереджаюче зростання військового виробництва в порівнянні з цивільним – нова форма прояву суперечності між виробництвом і споживанням в умовах війни. Знищуючи величезні маси матеріальних благ, військова економіка в той же час підвищує інвестиційний і споживчий попит, регулюючи тим самим зростання виробництва. Але, виступаючи як засіб вирішення протиріччя між виробництвом і споживанням, військове виробництво не відновлює порушеної рівноваги, а лише частково усуває наслідки диспропорційності. Тому скорочення військових витрат, не компенсоване відповідним збільшенням витрат на суспільні потреби, неминуче прискорює виникнення кризи. Війна поставила перед її учасниками проблему координації усіх військово-економічних заходів. Процес виробництва під час війни складався насамперед під впливом гігантського військового попиту. Близько 70 % продукції європейських країн, що брали участь у війні, витрачалося на задоволення військових потреб [1, с. 223].

В епоху державно-монополістичного капіталізму знищення матеріальних цінностей під час війни, що створює умови для подальшого розвитку господарства, поєднується з постійним знищенням